

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Реабілітаційна психологія»
Спеціальність 053 Психологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та
релігієзнавства
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Соціологія
Викладач (-і)	Кучера Ірина Василівна
Контактний телефон викладача	0509699128
Е-mail викладача	iryna.kuchera@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	вівторок, 15.00 год. – 17.00 год.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Соціологія» спрямована на формування у студентів вміння теоретично осмислювати й аналізувати соціальні явища і процеси, які відбуваються у світовому співтоваристві та сучасному українському суспільстві.</p> <p>В межах лекційного курсу аналізуються закономірності функціонування і розвитку суспільства, осмислюється процес соціалізації особистості, розкривається діяльність таких соціальних інститутів як сім'я, культура, освіта, релігія та реклама. Зміст семінарських занять цілком корелює з лекційним матеріалом, оскільки їхня мета полягає у поглибленому вивченні матеріалу, що, як передбачається, дозволить студентам виробити власну світоглядну позицію. Знання дисципліни сприятимуть зростанню рівня фахової компетентності спеціалістів гуманітарного профілю, слугуватимуть передумовою застосування набутих студентами теоретичних знань у практичній площині реальних соціокультурних умов.</p> <p>Програма включає відомості, що поглиблюють і доповнюють зміст навчальних предметів з філософії, психології, історії української культури.</p> <p>Курс «Соціологія» спрямований на реалізацію в освітній діяльності принципу міждисциплінарної інтеграції. Процес навчання відбувається у відповідності з особистісно-орієнтованою моделлю і системно-діяльнісним підходом.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є засвоєння і поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь і навичок студентів шляхом оволодіння знаннями про соціальні зв'язки і відносини, способи їх організації, закономірності формування та розвитку; формування компетентностей необхідних для ефективного розв'язування стандартних і нестандартних комплексних задач у професійній педагогічній діяльності в навчальних закладах середньої освіти, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> сформувати у студентів цілісне уявлення про специфіку соціологічного знання; розвинути у студентів вміння теоретично осмислювати й аналізувати соціальні явища та процеси, які відбуваються у світовому співтоваристві і сучасному українському суспільстві; виробити у майбутніх спеціалістів навички організації і проведення конкретно-соціологічних досліджень та використання їх результатів у практичній діяльності. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, адаптація до нових ситуацій у сфері професійної діяльності.

Програмні результати навчання

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту, заходи промоції збереження здоров'я населення.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
II	053 Психологія	I	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.			
	лекції	заняття	сам. роб.	
Тема 1. Соціологія як наука про суспільство	2	2	8	
Тема 2. Суспільство як соціальна система	2	4	8	
Тема 3. Особистість в системі соціальних зв'язків	2	2	8	
Тема 4. Соціологія культури і освіти	2	4	10	
Тема 5. Соціологія сім'ї та молоді	2	2	8	
Тема 6. Соціологія релігії		2	10	
Тема 7. Соціологія реклами	2	2	8	
	ЗАГ:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в
------------------	--

<p>оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>університеті. Оцінюється робота на 9 семінарських заняттях упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Під час аудиторних занять передбачене проведення тестування.</p> <p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усні відповіді на семінарських заняттях з використанням візуалізованих презентацій своїх відповідей та поточний тестовий контроль усіх тем силабусу – 70 балів. - контрольна робота (у формі тестів) – 20 балів; - індивідуальна робота: ведення термінологічного словника (не менше 100 термінів) – 10 балів; <p>Сумарна кількість – 100 балів.</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Підсумкова контрольна робота для студентів денної форми навчання відбувається у тестовій формі. Тест охоплює матеріал 1-7 тем семінарських занять. Кількість тестових завдань: 60. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання: 60 хв. (в межах передостаннього семінарського заняття).</p> <p>Для студентів заочної форми навчання написання контрольної роботи не передбачено.</p> <p>Формою індивідуальної роботи є ведення термінологічного словника. Термінологічний словник – це словник термінів та визначень певної галузі знань. Термінологічний словник із соціології має містити тлумачення змісту термінів соціології, персональних здобутків провідних соціологів та інші відомості.</p> <p>Метою даного виду самостійної роботи є успішне засвоєння студентами категоріального апарату соціологічної науки.</p> <p>Термінологічний словник повинен охоплювати терміни з усіх вивчених тем. Загальний обсяг словника – 100 термінів. Рекомендований принцип організації словникових статей – алфавітний.</p> <p>Словник пишеться від руки і оцінюється на останньому семінарському занятті.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Кожне семінарське заняття передбачає дві складові: усне опитування та написання тестового контролю. Максимальна кількість балів – 70. Під час усної відповіді студент може використовувати візуалізовану презентацію.</p> <p>При оформленні слайдів мультимедійної презентації слід враховувати такі рекомендації:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дотримуйтесь одного стилю оформлення слайдів, однієї кольорової гами. 2. Використовуйте для фону більш холодні тони (синій або зелений). 3. На одному слайді використовуйте не більш ніж 3 кольори: один для фону, другий для заголовку, третій для тексту. 4. Використовуйте для фону та тексту контрастні кольори та однакову кольорову схему для всіх слайдів. 5. Не використовуйте шрифтів, що важко читаються.

6. Не заповнюйте слайд значним об'ємом інформації.
7. Структуруйте матеріал для кращого розуміння інформації.
8. Розміщуйте у центрі слайда або у його лівому верхньому кутку найбільш важливу інформацію; написи повинні бути під зображеннями.
9. Залишайте по периметру слайду вільні поля, оскільки вільний простір сам по собі є важливим елементом дизайну.
10. Тексту на слайді має бути менше ніж зображень у співвідношенні 2:3.
11. Використання фотографій як фону є не завжди вдалою ідеєю через труднощі з підбором шрифту. В цьому випадку треба або використовувати більш-менш однотонні, іноді ледь розмиті фотографії, або розташовувати текст не на самій фотографії, а на кольоровому фоні.
12. Фон у вигляді анімованого об'єкта заважає сприйняттю текстової інформації.
13. Зображення має бути не стільки фоном, скільки ілюстрацією тексту, яка допомагає по-новому його зрозуміти та розкрити.

При представленні інформації в мультимедійній презентації слід враховувати такі рекомендації та вимоги:

1. Кожен слайд має відображати одну думку, факт, твердження.
2. Використовуйте короткі слова та прості речення.
3. Рядок має містити 6-8 слів. Усього в слайді має бути не більше 6-8 рядків.
4. Зведіть до мінімуму текстову інформацію, замінюючи її схемами, малюнками тощо.
5. Зміст презентації повинен відповідати заявленій темі і розкрити її логічно за заявленим планом.
6. Дотримуйтеся правил оформлення тексту, орфографії, пунктуації, скорочень.
7. Крапку в заголовках не ставлять.
8. Представлена інформація повинна бути достовірною та ґрунтуватися на сучасних джерелах.
9. Зміст кожної частини текстової інформації повинен бути логічно завершеним.
10. Дотримуйтесь стислості та лаконічності викладу, максимальної інформативності тексту.
11. Не перевантажуйте слайд інформацією (одночасно запам'ятовується не більше 3-х фактів, висновків, визначень).
12. Презентація має бути автентичною, самостійно виконаною.
13. При створенні презентацій обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності.
14. Посилання на джерела, з яких були використані текстові та ілюстративні матеріали при створенні презентації, наводяться в тексті презентації у квадратних дужках. Приклад: [1, с.4].

Структура мультимедійної презентації:

1. Кількість слайдів не менше 20.
2. Перший слайд – титульний, що містить інформацію про: тему, прізвище, ім'я автора презентації, курс, групу, спеціальність.
3. Другий слайд – мета презентації.

4. Третій слайд – містить план (структурно-логічну схему розкриття теми) презентації.

5. Основна частина слайдів: інформаційна.

6. Висновки з теми – 1-2 слайди.

7. Передостанній слайд містить інформацію про використані джерела (список використаних джерел в алфавітному порядку).

8. Останній слайд – містить подяку за увагу та інформацію про контакти автора, які можна використовувати слухачам, якщо в них виникли запитання щодо змісту матеріалу.

9. Раціонально використовуйте наскрізну нумерацію слайдів. На титульному та завершальному слайдах номер може не проставлятися.

Процедура оцінювання мультимедійної презентації спирається на сім показників. Кожний показник оцінюється за шкалою від 1 до 5. Оцінка за презентацію розраховується як середнє арифметичне з усіх отриманих оцінок по кожному показнику.

Критерії оцінювання мультимедійної презентації

Критерії оцінювання	бали
Повнота розкриття теми	
Дотримання структури презентації	
Дотримання принципів академічної доброчесності	
Оригінальність оформлення презентації.	
Дотримання єдиного стилю слайдів.	
Якісний рівень використання мультимедійних ефектів.	
Відсутність граматичних, орфографічних і стилістичних помилок	
Середній бал	

Теми мультимедійних презентацій

1. Місце соціології в системі суспільствознавства, її зв'язок з іншими науками.
2. Соціологічні ідеї О. Конта.
3. Соціологічні погляди М. Вебера.
4. Соціологія Е. Дюркгейма.
5. Р. Мертон про соціальну структуру й аномію.
6. Інтегральна соціологія П. Сорокіна.
7. Особливості розвитку соціологічної думки в Україні.
8. Історико-соціологічний метод М. Грушевського.
9. Соціологія нації (О. Бочковський, В. Старосольський).
10. Соціологія еліти В. Липинського.
11. Розвиток української соціології в еміграції.
12. Середній клас в соціальній структурі суспільства.
13. Соціальний портрет українського середнього класу.
14. Андерклас в соціальній структурі суспільства.

	<ol style="list-style-type: none"> 15. Гендерний поділ праці як підґрунтя стратифікації. 16. Нетрадиційні форми шлюбу та гендерний поділ влади у них. 17. Особливості гендерної соціалізації в сім'ї. 18. Рівень життя як критерій диференціації суспільства. 19. Поняття соціальної стратифікації в соціології П. Сорокіна. 20. Функції і дисфункції бюрократії в сучасному суспільстві. 21. Соціалізація особистості: поняття, види, чинники. 22. Цінності як складова мотиваційної структури особистості 23. ЗМІ як агент соціалізації особистості. 24. Масова культура в сучасному соціальному житті. 25. Контркультури в сучасному соціумі. 26. Субкультурні репрезентації в молодіжному середовищі. 27. Сучасні соціологічні концепції навчання та виховання. 28. Студенти як соціально-демографічна група. 29. Проблеми реформування освіти в умовах трансформації українського суспільства. 30. Освіта як передумова виходу молоді на ринок праці. 31. Місце освіти в процесі соціалізації особистості. 32. Специфіка соціокультурної ситуації в Україні. 33. Поняття та види соціологічного дослідження. 34. Програма соціологічного дослідження. 35. Якісні методи збору соціологічної інформації.
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Підсумковий контроль виставляється за результатами семінарських занять. Наявність усіх тестових контрольних зрізів, однієї оцінки за усну відповідь не нижче, ніж «задовільно», є достатньою підставою для зарахування курсу.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Залік</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p>Письмові роботи: Підсумкова контрольна робота проводиться у тестовій формі та охоплює питання 1-7 тем практичних занять. Інформація щодо результатів тестування відображається кожному студенту індивідуально в електронному журналі і за умови відсутності згоди студента не оприлюднюється в аудиторії.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначаються Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/. Неприпустимими є плагіат та списування.</p> <p>Відвідування занять</p> <p>Відвідування всіх занять є обов'язковим. Пропущене без поважної причини заняття необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або повторного написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій. При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконати індивідуальне завдання.</p> <p>Неформальна освіта:</p> <p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від</p>	

29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні_документи/polozhenja/

Є можливість розглянути та зарахувати як вид самостійної чи індивідуальної роботи сертифікати про проходження додаткових курсів на онлайн-платформах (наприклад, Prometheus).

8. Рекомендована література

Аблов А. Ф. Загальна соціологія : конспект лекцій / А. Ф. Аблов. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 130 с.

http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/28393/1/sociology_ablov.pdf

Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів і всіх зацікавлених / О.Богдан. - К.: Дух і Літера, 2015. 380 с. https://www.sii.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/Bogdan_SocResearch.pdf

Дворецька Г. Соціологія: навч. посіб. / Г. Дворецька. – КНЕУ, 1999. – 338 с.

Джефкінс Ф. Реклама. Практичний посібник: Вид.4 - К.: Знання, 2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/290-reklama-djefkns-f.html>

Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 354 с. <https://lira-k.com.ua/preview/12589.pdf>

Злобіна О. Суспільна криза: життєві стратегії особистості / О. Злобіна, В. Тихонович. – К.: Стило, 2001. – 238 с.

Іващенко О. Про анатомію економічної нерівності в сучасній Україні: соціологічні дослідження / О. Іваненко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2010. - №4. – С. 29-55.

Катаєв С. Сучасне українське суспільство: навч. посіб. / С. Катаєв. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 200 с.

Кіца М. Дисфункційність патогенної реклами в українській пресі / М. Кіца // Вісник Львівського університету. Серія журналістика. 2013. Вип. 38. С. 153-158.

Курбан О.В. PR у маркетингових комунікаціях: [Навчальний посібник] / О.В.Курбан. – К.: Кондор-Видавництво, 2014. – 246 с.

Кучера І.В. Методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Соціологія» для студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка / І. В. Кучера. – Івано-Франківськ: «Симфонія форте», 2021. – 29 с. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/9536>

Кучера І.В. Соціологія : курс лекцій для студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» галузі знань 01 Освіта / Педагогіка / І. В. Кучера. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2021. – 72 с. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/9539>

Кучера І.В. Соціологія : навчально-методичний посібник для підготовки до семінарських занять для студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» галузі знань 01 Освіта / Педагогіка / І. В. Кучера. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2021. – 48 с. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/9542>

Лисиця Н. М. Соціологія реклами: навч. посібн. / Н. М. Лисиця, Ю. В. Белікова. – Х. :ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 276 с.

Лукашевич М. Соціологія. Загальний курс: підруч. / М. Лукашевич, М. Туленков. – К.: Каравела, 2004. – 456 с.

Наумовець А. Г. Віч-на-віч з аудиторією. - К., 2003. - 55 с.

Нестуля О. Соціологія: практикум модульний варіант: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. О. Нестуля, С. І. Нестуля, С. Ж. Верезомська. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 272 с.

Основи реклами і зв'язків із громадськістю: підручник / за заг. ред. В. Ф. Іванова, В. В. Різуна. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. – 431 с.

Піча В. Соціологія: короткий навчальний словник: терміни і поняття / В. Піча, А. Хорунжий, Л. Климанська, В. Савка. / за ред. В. М. Пічі. – К.: „Каравела”; Львів: „Новий світ - 2000”; Львів „Магнолія 2006”, 2008. – 340 с.

Піча В. Соціологія: курс лекцій / В. Піча. – К.: Заповіт, 1996. – 344 с.

Почепцов Г. Г. Паблік рілейшнз. - 2-е вид., випр. і доп. - К 2003. - 373 с.

Примуш М. Загальна соціологія: авч. посіб. / М. Примуш. – К.: ВД „Професіонал”, 2004. – 592 с.

Реклама і зв'язки з громадськістю: конспект лекцій. Навчальний посібник. Електронне видання. Укладач М.Г.Житарюк. – Вінниця, 2015. – 165 с. Режим доступу: <http://przhyt.ucoz.ua/>

Ручка А. А. Курс історії теоретичної соціології: навч. посіб. / А. А. Ручка, В. В. Танчер. – К.: Наукова думка, 1995. – 327 с.

Сірий Є. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку спеціальні та галузеві теорії: навч. посіб./ Є. Сірий. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.

Соціологія культури: навч. посібник / О. М. Семашко, В. М. Піча, О. І. Погорілий та ін. - К.: „Каравела”, Львів: „Новий світ-2000”, 2002. – 334 с.

Соціологія. Підруч. для студентів вищ. навч. закл. / за ред. В. Г. Городяненка. – К.: ВЦ „Академія”, 2005. – 560 с.

Соціологія: навч. посіб. / за ред. С. О.Макеєва. – 2-е вид. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 2003. – 455 с.

Соціологія: підруч. / за ред. В. П. Андрущенко, М. І. Горлача. – Київ – Харків, 1998. – 624 с.

Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського [Н. В. Коваліско, Т. Д. Лапан, Н. Й.Черниш та ін.]. Київ :«Каравела», 2020. 356 с. <https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Sotsiologhiiia-Teorii-serednoho-rivnia-za-red-YU.F.-Pachkovskoho-Navch.-posibnyk-2020.pdf>

Танчин І. Соціологія: навч. посіб. / І. Танчин. – К.: Знання, 2007. – 351 с.

Черниш Н. Соціологія: підручник за рейтингово-модульною системою навчання / Н. Черниш. – К.: Знання, 2009. – 468 с.

Чудовська І. А. Соціокультурний та комунікативний статус реклами як соціальної технології. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора соціологічних наук 22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології. К., 1012. 403 с.

Інформаційні ресурси:

Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники, дисертації, автореферати.) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal>

Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>

Наукова бібліотека Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Режим доступу: URL <http://lib.pnu.edu.ua/>

Викладач

Кучера І. В.